

TALOUS TAANTUU, MUTTA HINTOJEN NOUSU HIDASTUU

Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan ja Kiinan koronakurimus jatkuvat. Yhdysvalloissa inflaatio on nopeinta 40 vuoteen. Kaikesta tästä huolimatta talous on jatkanut kasvuaan kaikilla mantereilla. Suomenkin talous kasvaa tänä vuonna 1,8 prosenttia ennen kaikkea hyvän alkuvuoden ansiosta.

Suomalaisilla oli koronavuosien jälkeen merkittävä määrä säästöjä, joiden avulla kotitaloudet ovat pystyneet ylläpitämään kulutustaan nopeasti nousseista hinnoista huolimatta. Karu todellisuus on kuitenkin kohdannut suomalaiset kotitaloudet loppuvuodesta. Ruuan ja energian hinnan vedolla kiihtynyt inflaatio on pakottanut kotitaloudet tinkimään muusta kulutuksestaan. Tilannetta pahentaa entisestään suuri epävarmuus tämän talven sähkön hinnasta. Kotitaloudet kuluttavatkin nyt erittäin sääste- liäästi, koska varautuvat talven aikana mahdollisesti moninker- taistuviin sähkölaskuihin.

Suomen vienti on kehittynyt suhteellisen hyvin tämän vuoden myllerryksestä huolimatta. Vienti kasvaa tänä vuonna 2,0 prosenttia. Erityisesti hyvä tilanne on ollut kone- ja laiteviennissä. Tuonin vuosikasvu on ollut vielä nopeampaa talouden toipuessa koronashokista. Ensi vuonna talouden ajautuessa taantumaan sekä maailmalla että Suomessa vienti laskee 2,5 prosenttia ja tuonti 3 prosenttia.

Asuntorakentaminen on ollut poikkeuksellisen vilkasta tänä vuonna sijoittajakäynnän vetämänä. Kasvaneen asuntotarjonnan ja korkojen nousun seurauksena asuntojen hinnat ovat kuitenkin kääntyneet laskuun monilla alueilla, myös pääkaupunki- seudulla. Nopean nousun jälkeen asuntorakentaminen vähenee

selvästi ensi vuonna. Yritysten investoinnit ovat olleet hyvällä tasolla, koska ne ovat lisänneet tuotantokapasiteettiaan koronashokin jälkeen. Rahoituskustannusten nousu ja kasvava epävarmuus kääntävät tuotannollisetkin investoinnit laskuun ensi vuoden aikana.

Ensi vuonna Suomen talous supistuu 0,8 prosenttia. Riski paljonkin huonommasta talouskehityksestä on kuitenkin merkittävä. Ukrainan tilanteen kehittyminen voi aiheuttaa akuuttejakin reaktioita eri markkinoilla ja taloudessa.

ENNUSTELUVUT 2022-2023

	2020	2021	2022e	2023e
Bruttokansantuote, %-muutos	-2,2	3,0	1,8	-0,8
Tuonti	-6,2	6,0	8,0	-3,0
Vienti	-7,8	5,4	2,0	-2,5
Kulutus	-2,7	3,4	2,8	0,1
yksityinen	-4,0	3,7	2,5	-0,5
julkisen	0,3	2,9	3,5	1,5
Investoinnit	-0,9	1,5	4,2	-3,5
yksityiset	-3,2	4,7	4,0	-4,0
julkiset	9,5	-11,5	5,0	-1,0
Inflaatio, %	0,3	2,2	7,1	3,0
Työttömyysaste, %	7,7	7,7	6,7	7,1
Vaihtotase, % BKT:sta	-0,3	0,8	-2,3	-1,7
Bensa (€/l)	1,53	1,41	2,15	1,80
Korko, 12kk (%)	-0,22	-0,31	1,10	2,80

HINTOJEN NOUSU HIDAŠTUU, MUTTA KUSTANNUKSET PYSYVÄT KALLIINA

Hinnat nousevat tänä vuonna 7,1 prosenttia. Hintoja on nostanut erityisesti ruuan ja energian kallistuminen. Ruoka kallistuu tänä vuonna 11 prosenttia. Pörssisähkön hinta on noussut monille kotitalouksille moninkertaiseksi, mutta sähkön vaikutusta inflaatioon rajoittaa sähkön tilaajien hyvin erilaiset sopimus-tilanteet. Vuoden alussa ainoastaan joka kymmenes kotitalous hankki sähkönsä pörssihinnoilla. Korkeiden sähkönhintojen ajan pitkittyessä yhä useampi kotitalous ja yritys joutuu kuitenkin kohtaamaan pörssisähkön hintatason joko suoraan tai välillisesti toistaiseksi voimassa olevien sopimusten kautta. Olkiluoto 3:n käynnistämisen viivästyessä, ja jos talvesta tulee tavanomaista kylmempi, sähkön käyttöä voidaan jopa joutua rajoittamaan.

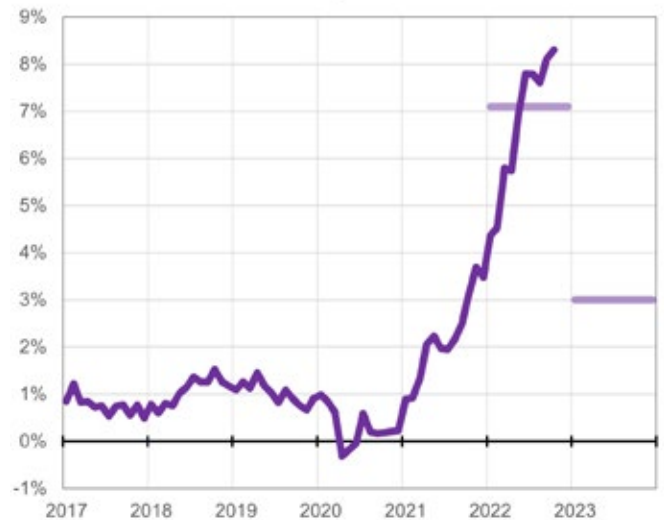
Inflaatio helpottaa kuitenkin ensi vuoden aikana. Tähän on kaksi syytä. Ensimmäkin korkojen nousun ja epävarmuuden lisääntyminen ajaa koko euroalueen taantumaan. Toisekseen vuoden takaiseen verrattaessa ensi vuonna inflaatiolaskennan vertailutaso on korkeampi, koska ruuan ja energian hintojen nousu alkoi jo tämän vuoden alkupuolella. Inflaation hidastuminen saattaa häiriintyä, jos taloudessa käynnistyy hintojen nousua kompensoivien palkankorotusten kehä.

Bruttokansantuote

Lähde: Tilastokeskus, POP Pankki

Kuluttajahinnat

Lähde: Tilastokeskus, POP Pankki

Korkeat vuoden takaiset hinnat kohdataan ensimmäiseksi raakaöljyssä. Raakaöljyn hinta kallistui jo ennen sotaa ja nousi heti sodan alettua yli 120 dollariin barrelilta. Koska valuuttakursien ei ennakoita muuttuvan ensi vuonna merkittävästi, öljyn hinnan maltillistuminen maailmantalouden ajautuessa taantumaan laskee bensa keskimääräisen litrahinnan tämän vuoden 2,15 eurosta ensi vuonna 1,8 euroon. Bensa on siis edelleen kallista, mutta jonkin verran halvempaa kuin tänä vuonna. Ennen pandemiaa ja Ukrainan sotaa eli vuonna 2019 bensa keskihinta oli noin 1,5 euroa litralta.

Hintakehityksen maltillistuminen hidastaa inflaatiouvahdin ensi vuonna 3 prosenttiin. Kuitenkin hintakehitykseen pitää liittää sama varoitus kuin talouskasvuunkin – sotatilanne Ukrainassa voi muuttaa tilanteen merkittävästi huonommaksi kuin tässä on arvioitu.

Monet asuntovelalliset kotitaloudet ovat kokeneet tänä vuonna uuden tilanteen, kun asuntolainojen korot ovat kääntyneet positiivisiksi ja lainan korkomenot ovat saattaneet nousta useilla sadoilla euroilla kuukaudessa. 12 kuukauden Euribor on tänä vuonna keskimäärin kuitenkin vain 1,1 prosenttia, koska korkojen nousu alkoi vasta keväällä. Korot ovat nousseet syksyn aikana ripeästi, mutta ensi vuonna korkojen nousuvauhti jo hiipuu.

Talous ajautuu taantumaan, minkä seurauksena hintojen nousuvauhti hidastuu. Tämä mahdollistaa Euroopan keskuspankille korkojen noston lopettamisen. 12 kuukauden Euribor käy alkuvuonna yli kolmessa prosentissa, mutta vuosikeskiarvoksi tulee 2,8 prosenttia.

Lähde: Tilastokeskus, POP Pankki

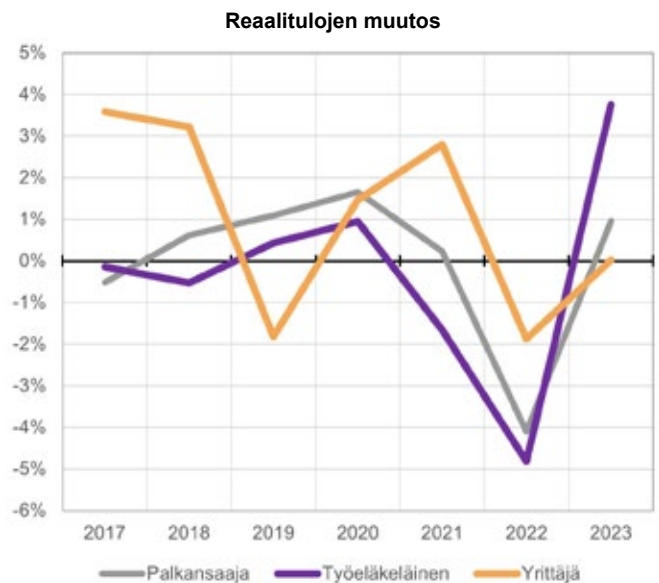
OSTOVOIMA KOKEE KOVAN KOLAUKSEN

Vuosi-inflaatiota laskettaessa raakaöljyn vuoden takainen hinta tulee vastaan ensimmäisenä. Vaikka palkkojen korotukset ovat tänä vuonna suuremmat kuin pitkään aikaan ja ansiotaso nousee noin kolme prosenttia, jää ansiotulojen kasvu selvästi pienemmäksi kuin kuluttajahintojen nousu. Palkansaajien ostovoima kokeekin tänä vuonna erittäin kovan kolauksen.

Ensi vuonna palkansaajien tilanne kääntyy paremmaksi. Kun ansiotaso kasvaa noin neljä prosenttia ja inflaatio jarruttaa kolmeen prosenttiin, kasvaa palkansaajien ostovoima ensi vuonna yhden prosentin. Tänä vuonna ostovoimaan tullutta lo-vea ei kuitenkaan vielä kurota umpeen.

Työeläkeläisten tilanne on tänä vuonna vielä heikompi kuin palkansaajien. Taitetun indeksin myötä heidän tuloonsa kasvavat tänä vuonna vain 2,3 prosenttia ja ostovoima heikkenee lähes 5 prosenttia. Ensi vuonna inflaatiota painottava työelä-keindeksi tarjoaa eläkeläisille reippaan tulojen nousun, lähes 7 prosenttia. Työeläkeläisten ostovoima kasvaa ensi vuonna lä-hes 4 prosenttia.

Yrittäjien tulokehitys on tänä vuonna keskimäärin vähemmän huonoa kuin palkansaajien tai eläkeläisten. Yrittäjien tilanne vaihtelee kuitenkin hyvin paljon riippuen alasta ja kustannus-rakenteesta. Suurissa määrin energiasta tuleva kuluttajahinto-jen nousu nostaa myös yrittäjien energiamenoja, mutta nous-seita kustannuksia voi olla vaikea siirtää hintoihin. Ensi vuonna talouden pyristellessä taantumun kourissa yrittäjien tilanne onkin erittäin haastava, eikä heidän ostovoimansa kasva ollen-kaan.

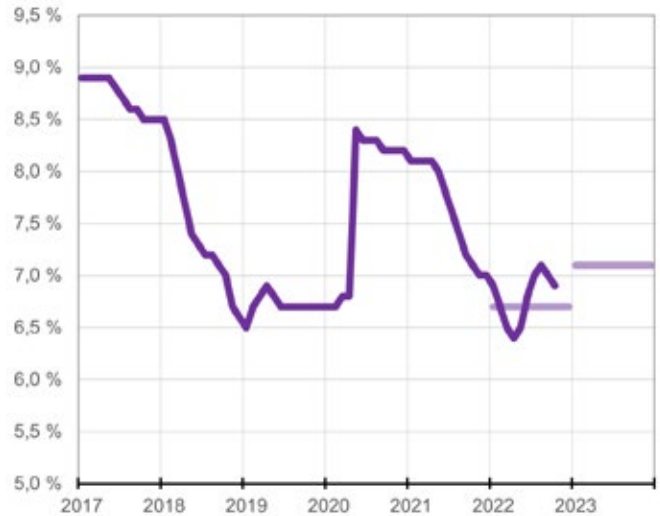

TYÖTTÖMYYS ON NOUSSUSSA

Työllisyys on kasvanut kesän jälkeen odotettua paremmin, ja työllisyysasteessa on päästy jo yli 74 prosentin. Vaikka taloudessa onkin ollut heikot näkymät koko syksyn ajan, yritykset pitävät tiukasti kiinni työntekijöistään. Työllisyys on viime aikoina kehittynyt myönteisesti erityisesti yksityisellä sektorilla. Myös työttömyysaste on kääntynyt kesän jälkeen uudelleen laskuun, ja se on tällä hetkellä hieman alle 7 prosenttia.

Talouden heikko kehitys kääntää työllisyyden laskuun vuonna 2023. Työttömyysaste nousee ensi vuonna 7,1 prosenttiin. Muutokset ovat kuitenkin maltillisia, koska työvoimapulan takia yritysten voi olla vaikea löytää osaavaa työvoimaa uudelleen, kun taloustilanne jälleen paranee.

Työttömyysaste, trendi

MAATALOUDEN TUOTTAJAHINTOJEN NOUSU EI VASTAA KUSTANNUSTEN NOUSUA

Venäjän hyökkäys Ukrainaan ravistelee ruoka- ja energiamaarkkinoita maailmanlaajuisesti. Kustannusten nousu koettelee sekä maataloutta että elintarviketeollisuutta myös Suomessa, ja epävarmuus markkinoilla on tällä hetkellä suurta.

Maatalouden tuotantopanosten hintojen nousu kiihtyi merkittävästi Venäjän hyökättyä Ukrainaan. Hinnat pysyvät tavanomaista tasoa korkeammalla vielä ensi vuoden, mutta samalla hintavaihtelut lisääntyvät, kun tuotantopanosmarkkinat ja viljan maailmanmarkkinahinta reagoivat akuutteihin sotatilanteisiin. Tuotantopanosten hintojen nousu heikentää maatalojen kannattavuutta edelleen aiheuttaen maksuvalmiushaasteita ja maatiloilla tehdään sopeutumistoimia tuotantoedellytysten ylläpitämiseksi ja maksuvalmiuden säilyttämiseksi.

Maatalouden tuottajahinnat ovat nousseet vuoden aikana merkittävästi. Tuottajahinnat jäivät viime vuosia kor-

keammalle tasolle, vaikka nousu hidastuu, mutta taso ei kuitenkaan vastaa kustannusten nousua. Viljanviljelyssä tulot kasvoivat tänä vuonna hyvän sadon ja tuottajahintojen nousun myötä. Maidon tuottajahinta Suomessa on noussut ennätyslukemiin tänä vuonna, mutta tuotannon arvioidaan kuitenkin laskevan lähes kolme prosenttia tänä vuonna, ja ensi vuonna lasku jatkuu kahden prosentin vauhtia. Tuotantopanosten hintojen nousu koettelee voimakkaasti lihantuotantotiloja, ja vaikka lihankin tuottajahinnat ovat nousseet, vaarana on usean tilan tuotannon lopettaminen.

Epävarmuus tulevasta ja rakennuskustannusten nousu on vähentänyt maatalouden investointihalukkuutta, mikä näkyy uudisrakentamisen volyymin hiipumisena. Tilanteen ennustetaan jatkuvan heikkona. Sähkön hinnan nousun vaikutukset kohdistuvat erityisesti kotieläintiloille ja kasvihuonetuotantoon. Kustannusten kasvu voi heikentää kasvihuonetuotteiden saatavuutta tulevan vuoden aikana.